

Γ6/252/15.3.01 ΥΠΕΠΘ

Απάντηση στο αίτημα σχετικά με την εφαρμογή εκπαιδευτικού προγράμματος για την αυτοεξυπηρέτηση στην τουαλέτα σε Σ.Μ.Ε.Α. (ειδικά σχολεία)

Ύστερα από σχετικά ερωτήματα για λειτουργικά προβλήματα σχολείων σχετικά με την εφαρμογή εκπαιδευτικού προγράμματος για την αυτοεξυπηρέτηση στην τουαλέτα σε Σ.Μ.Ε.Α. (Ειδικά Σχολεία, τμήματα ένταξης-ειδικές τάξεις) και με βάση την υπ. αριθμ 8/00 πράξη του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου σας θέτουμε υπόψη τα ακόλουθα.

α) Ο δάσκαλος ειδικής αγωγής που εργάζεται σε ειδικό σχολείο έχει την δυνατότητα να αναπτύσσει δραστηριότητες που μαθαίνουν στο παιδί να αυτοεξυπηρετείται στην τουαλέτα (Toilet training). Αυτό περιγράφεται αναλυτικά στο το ισχύον αναλυτικό πρόγραμμα (ΠΔ 301/96, ΦΕΚ 208/29-8-96), σελ. 4057 στο κεφάλαιο III Κοινωνική Προσαρμογή, στην γενική ενότητα: Αυτονομία και στην πρώτη ενότητα Αυτοεξυπηρέτηση, η οποία αναφέρεται στον διδακτικό στόχο «Να φροντίζει την ατομική υγεία» και περιγράφει δραστηριότητες ατομικής υγιεινής όπως περιποίηση του σώματος, πλύσιμο χεριών, καθαριότητα και περιποίηση προσώπου, πλύσιμο δοντιών, περιποίηση μαλλιών, λουτρό, ντους. Χρήση προσωπικών ειδών υγιεινής, ατομική πετσέτα, σαπούνι, οδοντόκρεμα-οδοντόβουρτσα, χτένι, βούρτσα μαλλιών, κρέμες καλλυντικά. Αυτόνομη χρήση τουαλέτας (Toilet training).

β) Τα παιδιά με νοητική καθυστέρηση, σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες, αυτισμό, σύνθετες γνωστικές συναισθηματικές και κοινωνικές ανάγκες προβλήματα ψυχικής υγείας ή άλλες αναπτυξιακές ανάγκες θα πρέπει να τυχαίνουν των ωφελειών από την ανάπτυξη παρόμοιων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Συγκεκριμένα τα προγράμματα ατομικής φροντίδας, υγιεινής και χρήσης στην τουαλέτα αναπτύσσονται μέσα στις Σ.Μ.Ε.Α., ειδικά σχολεία, ειδικές τάξεις-τμήματα ένταξης όπου οι μαθητές με την εκπαίδευση των ειδικών δασκάλων τους μαθαίνουν να αυτοεξυπηρετούνται στην τουαλέτα. Η μέχρι τώρα εμπειρία μας σε προγράμματα που αφορούν στη φροντίδα της ατομικής καθαριότητας και αυτονομησης σε παιδιά με ειδικές και ιδιαίτερες ανάγκες μας διαβεβαιώνει ότι μέσα από αυτά βοηθούνται και πετυχαίνουν μεγαλύτερη κοινωνική αποδοχή, σωματική ανεξαρτησία και ένταξη στο σχολείο και στην οικογένεια. Με βάση την παραπάνω διαπίστωση συντάξαμε το δεύτερο κεφάλαιο II: Ψυχοκινητικότητα, στο βιβλίο για το δάσκαλο «δραστηριότητες μαθησιακής ετοιμότητας» (ΟΕΔΒ, Β' έκδοση 2000). Σε αυτό ο πρώτος μακροπρόθεσμος στόχος αναφέρεται στην γενική και λεπτή κινητικότητα, στο οποίο οι διδακτικές απαιτήσεις απευθύνονται στο μαθητή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και στην αναγκαιότητα να μάθει να ντύνεται να πλένει και να σκουπίζει τα μέλη του σώματος του. (Διδακτικοί στόχοι: 2.1.2., 2.1.3.).

γ) Σε ό,τι αφορά την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων χρήσης, αυτοεξυπηρέτησης και αυτονομησης στην τουαλέτα απαιτείται η σύμφωνη ενυπόγραφη γνώμη και συνεργασία με την νόμιμη οικογένεια (βιολογική ή σε ανάθεση). Ο σύλλογος διδασκόντων ενημερώνεται για τις εφαρμογές συγκεκριμένων δραστηριοτήτων στα πλαίσια εφαρμογών προγραμμάτων του Αναλυτικού προγράμματος Ειδικής Αγωγής, που συντάσσονται για τις ανάγκες του συνήθους ετήσιου (ωρολογίου) σχολικού προγράμματος των Σ.Μ.Ε.Α. (ειδικό σχολείο-ειδικές τάξεις-τμήματα ένταξης) με την έγκριση των υπηρεσιών εκπαίδευσης (γραφείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, γραφείο σχολικού συμβούλου γενικής και ειδικής αγωγής).

δ) Για την υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης αυτοεξυπηρέτηση στην τουαλέτα μέσα στις Σ.Μ.Ε.Α. (ειδικά σχολεία - ειδικές τάξεις - τμήματα ένταξης) απαιτούν κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή σε αρχιτεκτονικά σχεδιασμένους χώρους με εργονομική ανάπτυξη για να διευκολύνουν τις ειδικές ανάγκες των παιδιών. Η τουαλέτα πρέπει να βρίσκεται στον ίδιο όροφο με την αίθουσα διδασκαλίας για να εξυπηρετείται ο μαθητής και να μην αναφέρονται απώλειες στο διδακτικό δυναμικό τόσο σε επίπεδο δασκάλου ειδικής αγωγής όσο και σε επίπεδο μαθητή. Η αναγκαιότητα για βοηθό δασκάλου στις περιπτώσεις αυτοεξυπηρέτησης στην τουαλέτα καθίσταται αναγκαία και απαραίτητη προϋπόθεση. Το ειδικό προσωπικό (ψυχολόγος, κοινωνικός λειτουργός, θεραπευτής λόγου, φυσικοθεραπευτής, επιμελητής ειδικής αγωγής έτσι όπως τα καθήκοντα τους ορίζονται στο νόμο (1566/85) και στην εγκύκλιο Γ6/247 (6/5/87) καλείται να βοηθά το δάσκαλο ειδικής αγωγής στις περιπτώσεις που δεν υπάρχουν βοηθοί δασκάλων μέσα στις Σ.Μ.Ε.Α. με στόχο την καλύτερη παροχή

εκπαιδευτικών υπηρεσιών στους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Σε κάθε περίπτωση που δεν υπάρχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις και ώσπου να εξασφαλιστούν ο δάσκαλος της ειδικής αγωγής που εργάζεται στην Σ.Μ.Ε.Α. έχει την ευθύνη του σχεδιασμού, υλοποίησης και αξιολόγησης του εκπαιδευτικού προγράμματος για την τουαλέτα. Το πρόγραμμα εκπαίδευσης αυτοεξυπηρέτησης και χρήσης στην τουαλέτα με βάση το ισχύον αναλυτικό πρόγραμμα και το βιβλίο του δασκάλου αξιολογείται από το δάσκαλο της τάξης και το γονέα για τα αποτελέσματα του, με συστηματικές καθημερινές καταγραφές και ημερολόγια επικοινωνίας. Έντυπα από τους φακέλους με υλικό για το δάσκαλο και το μαθητή, που παρήχθησαν από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στα πλαίσια (ΣΕΠΠΕ), και συγκεκριμένα του προγράμματος Αγωγής Υγείας σε παιδιά με νοητική καθυστέρηση σε σχολεία εφαρμογής πειραματικών προγραμμάτων εκπαίδευσης (Ειδικά σχολεία Αιγάλεω και Ίλιον Δυτικής Αττικής) παρατίθενται στη συνέχεια στην ενότητα «καθαριότητα».

ε) Σε ό,τι αφορά την εγγραφή των μαθητών που δεν αυτοεξυπηρετούνται σε Σ.Μ.Ε.Α. (ειδικά σχολεία, ειδικές τάξεις -τμήματα ένταξης) νομίζουμε ότι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ενιαία. Η διαφοροποίηση με βάση τις δυσκολίες χρήσης στη τουαλέτα ή τις δυσκολίες στη γραφή και ανάγνωση οδηγεί σε λανθασμένες εκτιμήσεις αποκλεισμού των παιδιών από το σχολείο.

Θέτουμε υπόψιν σας ότι ο γονέας του μαθητή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (νοητική καθυστέρηση, σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες, αυτισμό, σύνθετες δυσκολίες, προβλήματα ψυχικής υγείας), έχει το δικαίωμα να εγγράφει το παιδί του στις Σ.Μ.Ε.Α. με δεδομένο ότι το Σύνταγμα στη χώρα μας ορίζει ότι λειτουργούν μόνο δημόσια σχολεία για τα παιδιά με τις ειδικές ανάγκες.

Παρακαλούνται οι προϊστάμενοι των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης [...]